

N Á B O Ž E N S T V O A S Ú Č A S N O S Ť

/N a S/

4/1984

O B S A H :

Katolicizmus v slovenskom národnom vývine	2
Ján Pavol II. a Slováci	6
Posvätenie slovenskej katedrály	8
Z teológie zasvätenia	9
Svedectvá zasvätených Panne Márii	12
Pius XII. a II. svet. vojna	13
Francúzski biskupi o mieri	14
Za Jankom Silanom	15
Dr. S. Krčméry 60-ročný	19
Levočská bazilika	21
Rehole na Slovensku	21
Zo zahraničia	22
Z domova	23

KATOLICIZMUS V SLOVENSKOM NÁRODNOM VÝVINE

Vždy, keď náš národ hľadal vyhovujúcu zásadnú orientáciu, keď si vytyčoval nové cesty, ktorými sa uberal k ďalším míľnikom svojej existencie, bol to katolicizmus a najmä katolícke knazstvo, ktorý v určujúcej miere spíral svoj zástoj kultúrny, národný a štátny. Bol to on, ktorý ústrojne snoval náboženskú a národnú vývinovú líniu, pohotovo tvoril produktívnu tradíciu charakterizovanú kontinuitou v duchovnej identite. Vždy, keď sa rozhodovalo o budúcom bytí a nebytí, keď bolo potrebné zodpovedne pristúpiť k riešeniu ťažkej dejinnej situácie a vec národnej pospolitosti posunúť vo vývine dopredu, boli to práve katolícki knazi a časť katolíckej hierarchie, ktorí svedomite plnili v tomto smere svoju úlohu. Ich akcia nebola náhodná, ale vyplývala z hlbokých, no pritom z jasných a záväzných náboženských princípov, ako aj z realistického mentálneho a životného uspošobenia. Keď sa rozhodovalo - a dnes sa opäť rozhoduje - o tom, akú dať slovenskému národu zásadnú kultúrnu orientáciu, či orientovanú na východ alebo na západ, bol to opäť katolicizmus, ktorý mal vždy odvahu ukázať na to, že aj taký malý národ, ako je národ slovenský, má právo na slobodnú voľbu v utváraní svojej kultúry, predpokladajúcej jedinečné spolupôsobenie východných a západných kultúrnych prvkov. Tento národ sa má i naďalej priamo programovo orientovať v cirkevnej oblasti na Rím, ako aj na všetky naozaj pozitívne výdobytky západnej kultúry, no na druhej strane sa má opäť programovo zapojiť do súčasného diania v slovanských kultúrach, kde má za úlohu pôsobiť ako vzácny kvas a smelo odhaľovať nevídané možnosti v poslaní slovenského katolicizmu budúcnosti. Boli to najmä slovenskí knazi, ktorí hlboko pochopili a systematicky uvádzali do praxe zásadu, že národovedstvo v katolicizme nezaniká, lež práve ožíva, lebo zapojené cez neho do univerzálnej šírky je chránené pred zvrhnutím sa v šovinizmus, že práve katolicizmom vedené národovedstvo je tou živou silou v dejinách ľudstva, ktorá vyniesla tie najkvelejšie prejavy jednotlivých národov v harmonickom spolunažívaní všetkých národov, je teda najväčším dobrodením pre národ. A na druhej strane tiež pochopili, že bez partikulárneho sa nemôže v dejinách uskutočniť univerzálne, t.j. bez živej národnej existencie sa aj vznešená a všetko objímajúca univerzalita katolicizmu stáva mŕtvou.

Pokúsme sa teraz tieto priam programovo vytyčené slová, ktoré mali patriť skôr na koniec tohto článku, doložiť najzávažnejšími historickými skúsenosťami nášho národa. Obmedzíme sa tu len na tie vhľady do našich duchovných dejín, ktorých hlavnou úlohou je vyjasniť a zjednotiť náš pohľad do prítomnosti a budúcnosti sú to tieto obdobia: cyrilo metódske, bernolákovské a matičné.

Staré, väčšinou pohanské Slovensko, rozdrobené na rody a kmene, začína sa zásluhou rodiacich sa kresťanských ideí sceľovať a prejavovať integračné štátno-politické snahy, nadstavuje nový kurz, ku ktorému sa pripája aj vedomá snaha nájsť

adekvátnu kultúrnu orientáciu. Rastislavova vnútorná i zahraničná politika vyrastá z premyslenej koncepcie a taktiky: uvoľňovať sa z predošlej závislosti, rozširovať a prehĺbovať samostatnosť i slobodu svojho postupu. Prichádzajú sv. Cyril a Metod. Vo svojom poslaní výsostne sledovali záujmy evanjelia. Ich cieľom bolo získať veľkomoravských Slovákov pre Kristovo kráľovstvo na zemi. Tomuto cieľu podriadili všetko svoje kultúrne snaženie, ktorého výsledky boli však práve tak potrebné pre život ľudu ako telo pre dušu. Tu, v narastaní Krista medzi slovenskou pospolitostou sa začína uskutočňovať idea slovenského národa vo svojom základnom dejinnom určení, ktoré je Božou ideou. Naši vierozvestcovia povýšením slovianskeho jazyka na bohoslužobný jazyk vykonali revolučný čin ďalekosiahleho významu. Položili takto spoločne s kresťanstvom bázu pre kultúrne osamostatnenie nášho národa. Vďaka nej už v tomto období sa tvorivo vyrovnávali východné prvky so západnými, byzantské s rímskymi. Až týmto vstupom kristovského sacrum do života Slovákov, začínajú sa títo nachádzať a uvedomovať, až čoskoro dospievajú k vedomiu národnej sebaidentity. Kristianizačné dielo smrťou svätých bratov nie že sa zoslabilo, ale rozšírilo a utvrdilo. Ešte i sv. Štefan si bol dobre vedomý duchovnej osobitosti Slovákov a sám bol pod značným byzantským vplyvom. O udržiavanie tohto cyrilo-metodského svojrázu kresťanstva v starom Uhorsku sa predovšetkým zaslúžil arcibiskup Gorazd so svojou školou. Dal nám príklad toho, že možno tvoriť osobitú kultúrnu tradíciu a pritom ostať verný univerzálite cirkvi dejinne reprezentovanej Rímom. Neslobodno tu však zabúdať na stále väčší vplyv sv. Vojtecha, pražského biskupa. Veď práve stykom s ním a s cisárom Otom sv. Štefan sa definitívne a jednoznačne priklonil k západnej Cirkvi. Tento vzťah ešte upevnil Vojtechov spoločník, brejnovský opát Anastázius, nazývaný aj Astrik alebo Radla. Je však potrebné zdôrazniť, že vojtešská tradícia nepoprela cyrilo-metodskú tradíciu, ale len v toku dejinných udalostí rozvinula rímsku tendenciu. Národ si ju osvojil, v priebehu stredoveku sa s ňou postupne stotožnil. Z oboch si vytvoril syntézu, vďaka ktorej obidve tradície si neprotirečia, ale sa umocňujú. Bola to práve cyrilo-metodská idea v jednote s ideou vojtešskou, ktorá oživená v pohnutom čase rekatolizácie dokázala v slovenskom ľude vypestovať národné uvedomenie a cit národnej osobitosti v rámci veľkého slovanského celku, pravda, vždy s jasným vedomím západoeurópskej kresťanskej orientácie.

Reformácia svojím príklonom k češtine /bibličtine/ zahatala v samom rozpuku prvotne silný slovenčiaci prúd. Odcudzila sa mariánskemu uhorskému kráľovstvu s výsadnou katolíckou tradíciou a vyhľadávala pomoc vonku, v spojnectvách s nekatolíckymi mocnosťami a kultúrnymi prúdmi. Rekatolizácia bola v použití národnej reči a v systematickom budovaní svojskej národnej kultúry dôslednejšia, ba dokonca v novom ostrihomskom rituáli z roku 1564 sa orientovala priamo k stredoslovenčine. Ľudové rehole paulínske a františkánske stali sa podnecovateľkami, nositeľkami a tvorkyňami rozrastajúceho sa národného uvedomovania veriacich. Od druhej polovice XVI. storočia, ale najmä od prvej tretiny XVII. storočia slovákizáciu podporujú jezuiti, z ktorých mnohí pochádzali z čisto slovenských vidieckych rodín. Ich zásluhou prenikala do liturgických textov rituálu a perikop náročná slovenčina, ktorá sa uplatňovala aj v kázňach, duchovnom speve a v polemicko-apologetickej literatúre. Na základnej osrove spisovnej češtiny sa postupne vyvíjala jezuitská alebo trnavská

slovenčina, reč s istou vyhranenou kultúrou. Bola to rekatolizácia, ktorá urýchlila vznik spisovnej slovenčiny, ako literárneho a kultúrneho prostriedku, a nepriamo aj národné uvedomovanie Slovákov. A za posledný plodný výhonok rekatolizácie je potrebné považovať bernolákovské hnutie najmä v jeho prvej vývinovej fáze. V ňom sa usústievajú tak náboženské výdobytky, ako aj národno-kultúrne prínosy. U bernolákovcov sa už národovectvo hlási v novodobom ustrojení. Ním sa jasne konštituovala národná individualita Slovákov uprostred ostatných Slovanov. Bernolákovci sa odhodlali k pozitívnemu budovaniu slovenskej náboženskej a národnej kultúry a jej vnášaniu do širokých ľudových vrstiev. Mali až prekvapujúco dôkladne rozpracovanú univerzálnu koncepciu usporobenú na nové historické podmienky. Viac skryte ako verejne prevzali ideové a rečové dedičstvo jezuitov a podobne ako oni prekvypujú nevšednou veľkočrtosťou a elánom. Dnes je už do najmenších podrobností dokázané, že pri začiatkoch formovania a organizovania bernolákovského hnutia v úzadí stáli jezuiti. Po svojom rozpustení sa im podarilo nájsť cestu k novému knazskému dorastu a inšpirovať ho pre novú duchovnú akciu. Mnohé z týchto mien sa už podarilo odhaliť, no mnohé asi definitívne ostanú v anonymite. Nastupujúce bernolákovské pokolenie, ktoré sa školilo v Trnave a vo viedenskom Pázmáneu, vedomo pestovalo historizmus, zapájalo sa do kultúrneho a národného rytmu, prijímajúc a realizujúc jeho logiku. Ďalej oživovalo cyrilo-metodskú tradíciu. Tak Anton Bernolák hneď prvý svoj počín, Dizertáciu a Ortografiu, venoval pamiatke svätých bratov. Okrem tradície sv. Cyrila a Metoda pokračovalo v šírení kultúry a v rozvádzaní pamiatky ostatných slovenských svätých, najmä sv. Vojtecha a sv. Jána Nepomuckého. Bernolákovci nás ešte i dnes udivujú jasnosťou, dôkladnou uváženosťou, ekonomickým postupom v rozvrhu práce, prekvapujúcou taktikou a húževnatou dôslednosťou v sledovaní vytýčených cieľov. Prv ako prikróčili k systematickej práci, obstarali si poverenie od predstaviteľov staršieho pokolenia, aby v ničom neupadli do samozvaneckva. Položili si ako základný cieľ tvorbu slovenskej národnej, no predsa katolíckej kultúry. Vychádzali zo správneho presvedčenia, že v čase národného prebúdzania a formovania aj náboženské, sociálne a iné všeľudské snahy je potrebné naštepiť na prirodzené národné etnikum. Bernolákovské hnutie našlo významných podporovateľov aj v cirkevnej hierarchii slovenského pôvodu. Spomenieme len arcibiskupa - kardinála Alexandra Rudnaya, veľkoprepošta Františka Xavera Hábelu, prekladateľa Učenia múdrosti kresťanskej a Kempenského Nasledovania Krista. K nim sa druží aj kanonik Juraj Palkovič a kanonik Andrej Mészáros. Veľkodušnými mecánmi hnutia boli aj nitrianski biskupi Jozef Kluch, Jozef Vurum, no hlavne František Fuchs, ktorý sa postaral o výber, preklad a vydanie štyridsiatich diel približne so 70 tisícmi výtlačkami, z ktorých tretina je slovenská. A mohli by sme vymenúvať rad ďalších mien. Záverom chceme zdôrazniť len toľko, že bernolákovským hnutím sa zjednotili a zdynamizovali domáce duchovné tradície. Podobne ako pred 900 rokmi sa ním rozvrhol nový nábožensko-národno-kultúrny program. Teoreticky sa podložil a prakticky sa vystavil národný jazykový systém a zdynamizoval sa nacionalizačný proces. Položil sa základ pre budovanie domácej, kresťansko-katolíckej kultúry a postavila sa tak priehrada náboženskému laicizmu a osvietenskému ateistickému racionalizmu.

V XIX. storočí, najmä prispetím romantického pohybu nastalo nové prehodnocovanie hodnôt, utvárala sa nová štruktúra spoločnosti, chápanie národa i jazyka nadobúdalo novú, prchľabanú tvárnosť. I Slovensko vstúpilo do nového, moderného poňatia nacionalizmu ako spoločensky dominantného a dynamického faktora. Štúrovské hnutie, odvážne prebojujúce presvedčenie o centrálnom postavení a osobitnej úlohe slovenského národa a jeho reči v štruktúre slovanských národov, zachytilo aj nastupujúce mladé katolícke pokolenie, kňazský dorast, predstavovaný hlavne Jánom Palárikom a Jozefom K. Viktorínom. Keby slovenská katolícka inteligencia neprevzala iniciatívu v zápasoch o jednotný národný jazyk, nezrodil by sa tento chlieb národa. V nemalej miere ich vplyvom sa modifikoval Štúrov jazykový systém, lebo len tak sa mohol stať jednotiacim ohnivkom. Boli to katolíci, ktorí kodifikovali národný jazyk a prebojovali preň autoritu a spoločenskú záväznosť. Na rozdiel od štúrovcov neochabli a horlivo sa chopili kultúrneho organizovania a financovania. Tak J. Palárik a J.K. Viktorín usilovne združovali spisovateľov /Concordia, Lipa/, radili sa a pomáhali pri zakladaní a budovaní časopisectva /Sokol/. Ideove, ale aj finančne pomáhal Dr. A. Radlinský. No ich najhlavnejšou starosťou bolo založiť kultúrnu inštitúciu, okolo ktorej by sa združovali všetky životoschopné a tvorivé národné sily. A v príhodnej chvíli vstúpil memorandiasta Štefan Hýroš s ideou založiť Maticu slovenskú. Žiadosti o povolenie Matice slovenskej sa ujal Štefan Moyses, ktorý čoskoro sa akomodoval na slovenské pomery a zoskupil okolo seba slovenských národovcov. A takto sa v danej historickej chvíli stal najväčšou nádejou celého národa a výrazom jeho potrieb a možností. Maticné obdobie možno považovať za kryštalizáciu jeho ducha a jeho vôle. Svojou harmonickou osobnosťou, svojím vyskúšaným diplomatickým taktom, svojou filozofickou erudíciou a životnou praxou, slovom, svojim osobnostným formátom dáva tomuto obdobiu ráz a náplň. Ako predseda Matice slovenskej vo svojich troch historických prejavoch na valných zhromaždeniach klasicky jasne a priamo podal základnú kresťanskú motiváciu novodobého národovectva a vytýčil jeho konkrétny a reálny program. V spätnom pohľade zistujeme ostrý kontrast medzi Moysesom a štúrovským revolučným trojhviezdím. Kým toto trojhviezdie je plné protív a výkyvov, u Moysesu panuje rozumový jas, istota a životná rozhodnosť i dôslednosť. A opäť, najmä skrze neho prepukuje cyrilo-metodská tradícia ako nikdy predtým. Sprvoti zachytila katolíkov /Ján Palárik založil Cyrilla a Methoda/, no čoskoro sa preniesla na celý národ a všetko ako by sa dialo v jej svetle, v uvedomelom odvolávaní sa na ňu. Svotozár Hurban Vajanský cez túto prizmu vidí aj samotného Moysesu: "Moyeses tu nevďoľak prichádza nám v postave sv. Cyrila filozofa ... aspoň pre náš malý slovenský kmeň". V tom istom období sa ohlasuje aj vojtešská tradícia. Od r. 1857 sa ťažko presadzuje návrh na zriadenie Spolku svätého Vojtecha. Až od roku 1870 mohol spolok blahodárne účinkovať. O ideu spolku a o jeho realizáciu sa zaslúžil Dr. Andrej Radlinský, neobyčajne koncepčný a pracovitý duch. Spolok si opäť pod správcovstvom Juraja Slotta, podobne ako sv. Cyril a Metod a bernolákovci, predsavzel vydávať nový preklad Písma svätého, písať životopisy svätých, vydať všeobecný slovenský kancionál a v neposlednom rade školské knihy. Teda v zmenených politických

a sociálnych pomeroch po tretí raz v dejinách Slovenska koná sa to isté dielo od začiatku a buduje sa katolícka a zároveň národná kultúra s podobným programom. Je to ohromujúca životaschopnosť, ktorú nemožno vysvetliť bez pôsobenia vteleného Slova.

A čo dnes ? Neocítame sa na takomto prelome národných dejín po štvrtý raz ? Nenachodíme sa v situácii, keď je treba od znovu budovať slovenskú katolícku kultúru v novom kresťanskom porozumení, no v duchovnej kontinuite s predchádzajúcimi tromi obdobiami ?

JÁN PAVOL II. A SLOVÁCI

Dňa 16. októbra 1978 kardinál Felici oznámil z balkóna svätopeterskej baziliky: "Oznamujem vám veľkú radosť: Máme pápeža, najdôstojnejšieho a najvelebnejšieho pána, pána kardinála Karola Wojtylu, ktorý si dal meno Ján Pavol II." Týmto okamihom sa svet dozvedel, že bol zvolený nový pápež, prvý Slovan na Petrovom stolci, rodom Poliak.

Čo znamenala táto skutočnosť pre nás Slovákov ? Môžeme povedať, že pre nás to bolo veľké povzbudenie pretože pápežom sa stal príslušník susedného bratského národa, zo severnej strany Tatier.

Svätý Otec v priebehu svojho doterajšieho pontifikátu nás neraz presvedčil o svojom úprimnom vzťahu k nám. Už v homílii počas prvej sv. omše pri uvádzaní do pápežského úradu povedal slovensky: "Zo srdca prajem a žehnám všetkým Čechov a Slovákov, ktorí sú mi tak blízki..."

V dňoch 2. až 10. júna 1979 navštívil Svätý Otec svoje rodné Poľsko. Pred odchodom sa ho pýtali novinári s akým pocitom ide do komunistického štátu, či nevidí veľké prekážky, ktoré mu môžu prísť do cesty ? Jeho odpoveď : "Hovoriť komunista, kapitalista znamená hovoriť o rozdieloch, ktoré sú na povrchu. Pod týmto povrchom sú však ľudia, je človek, a toto je tá skutočnosť, ktorá je prvoradým predmetom poslania Cirkvi." Keď letel ponad Slovensko poslal telegram prezidentovi Husákovi, v ktorom pomenul, že "národy republiky sú veľmi blízke jeho srdcu."

V Hnezdrev krátkom priereze dejinami pokresťančenia slovenských národov spomenul aj Slovákov, "ku ktorým prišli misionári už pred rokom 850. Týchto nasledovali sv. Cyril a Metod, ktorí prišli na Veľkú Moravu, aby upevnili vieru mladých kresťanských spoločenciev."

Počas pobytu v Poľsku vo viacerých rečiach pozdravil susedov na juh od Tatier.

V roku 1979 počas pobytu v Ríme mal trnavský biskup Dr. Július Gábriš súkromnú audienciu u Svätého Otca, o ktorej napísal medziiným aj tieto dojmy: "Kým ostatným biskupom venoval Svätý Otec vymedzenú štvrtúhodinu, so mnou hovoril vyše pol hodiny."

Hovoril po poľsky a mňa žiadal, aby som hovoril po slovensky... Ubezpečil ma, že sa denne modlí za náš národ. Keď som mu sľúbil, že to vyhlásim pri birmovkách veriacim, povedal : "Môžete, veď vám hovorím úprimne pravdu !"

Dňa 14. júla 1979 Svätý Otec vymenoval Msgr. Jozefa Tomka za generálneho tajomníka celocirkevnej biskupskej synody a zároveň aj za titulárneho dukeljského arcibiskupa. Vysviacku v Sixtínskej kaplnke vykonal sám Ján Pavol II. na sviatok Sedembolestnej Panny Márie, patronky slovenského národa, 15. septembra 1979. Počas vysviacky druhú polovicu homílie povedal po slovensky, kde okrem iného zdôraznil: "Na tento kraj a na tento národ, z ktorého pochádza, dnes pamätáme a osobitným spôsobom ho zahrňujeme do svojej lásky. Veď dnešný deň je dňom Bolestnej Matky Božej, ktorú si na Slovensku ctia dnes ako svoju nebeskú Patronku."

Na sviatok sv. Cyrila a Metoda, dňa 14. februára 1980, všetci členovia Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme sa zúčastnili na sv. omši Svätého Otca v jeho súkromnej kaplnke vo Vatikáne. Po svätej omši mu odovzdali darčeky, medzi ktorými bol aj výtlačok jeho vlastnej básnickej zbierky "Profily" v slovenčine.

24. mája 1980 Svätý Otec Ján Pavol II. poslal list nitrianskemu biskupovi Jánovi Pásztorovi z príležitosti 1100. výročia založenia nitrianskej diecézy, kde popri inom píše. "Nitrianska diecéza sa chystá osláviť jedenástu storočnicu svojho založenia: je to výročie, ktoré naplnia ducha radosťou, vedie k uvažovaniu i modlitbe a nabáda nás, aby sme i v dávnej minulosti hľadali sprievodcu na cestu v prítomnosti ... Začiatok tohto spoločenstva, ktoré vždy spájalo nitriansku diecézu so Svätou stolicou a s Kristovým námestníkom, spadá do dejín Slovenska, keď u vás žili a pôsobili sv. Cyril a Metod..."

Pri mnohých audienciách Svätý Otec srdečne pozdravil skupiny Slovákov, či už z Európy, USA alebo Kanady.

13. augusta 1980 na audiencii na svätopeterskom námestí Svätý Otec znova prehovoril po slovensky ku skupine slovenskej mladeže: "S radosťou vítame početnú skupinu mladých slovenských pútnikov, ktorí sú tu prítomní zo všetkých svetadielov sveta. Želám si, aby vaša návšteva k Petrovmu nástupcovi posilnila vašu vieru, ktorú svätí Cyril a Metod priniesli vašim predkom a ktorú váš národ verne zachoval až do dnešných čias.

Moji drahí slovenskí pútnici ! Ostaňte verní Kristovi a jeho nebeskej Matke Márii ! Zachovajte si dedičstvo vašich apoštolov sv. Cyrila a Metoda, kdekoľvek žijete po širom svete ! Podzravujem a žehnám vás, vašich drahých doma a žehnám vašu drahú, mne tiež milovanú krajinu vášho pôvodu !"

Vatikánsky denník L'Osservatore Romano, dňa 14. decembra 1980 priniesol úvodnú správu o zriadení slovenského gréckokatolíckeho biskupstva v Kanade a o ustanovení Msgr. Michala Rusnáka z rehole redemptoristov za jeho prvého biskupa.

31. decembra 1980 Svätý Otec apoštolakým listom "Egregiae virtutis" vyhlásil sv. Cyrila a Metoda za spolupatronov Európy /spolu so sv. Benediktom/. Týmto úkonom vyzdvihol účasť všetkých slovanských národov na formácii kresťanskej kultúry Európy.

V marci Svätý Otec vymenoval Msgr. Jozefa Zlatňanského, od roku 1975 vedúceho vieroučnej sekcie na Kongregácii pre otázky viery, za pápežského preláta.

V nedeľu 8. novembra 1981 Ján Pavol II. v popoludňajších hodinách navštívil Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Počas sv. omše pápež povedal homíliu, v ktorej zdôraznil, že kresťanstvo je základom duchovnej veľkosti a kultúrnej výšky slovenského národa.

11. marca 1982 Svätý Otec Ján Pavol II. prijal dvoch českých a troch slovenských biskupov najprv osobitne a potom spoločne na audiencii. Hovoril s nimi o pozitívnych i tieristých stránkach náboženského života u nás.

Vo svätopeterskej bazilike na sviatok Zjavenia Pána 6. januára 1983 vysvätil Ján Pavol II. 14 nových biskupov, medzi ktorými boli aj Slovák Msgr. Dominik Hrušovský a Čech Msgr. Jaroslav Škarvada. Poslaním nového biskupa Dominika Hrušovského je byť slovenským biskupom pre veriacich roztratených po svete. Preto aj heslom jeho biskupskej služby sú slová: "Dispersos congregare - Zhromažďovať roztratených."

8. júla 1984 pri verejnej audiencii na svätopeterskom námestí Svätý Otec vo svojom príhovore pripomenul, že 5. júla Cirkev na Slovensku a v Čechách osobitným spôsobom slávila sviatok sv. Cyrila a Metoda v spojitosti s prichádzajúcim 1100. výročím smrti arcibiskupa sv. Metoda. Zmienil sa tiež o mariánskej púti v Levoči na sviatok Navštívenia Panny Márie.

My Slováci, rodom spod Tatier, ktoré tak veľmi prirástli k srdcu Karolovi Wojtyłovi - Svätému Otcovi Jánovi Pavlovi II, ostaneme jemu vždy verní !

"Živ Bože Otca Svätého, námestníka Kristovho ..."

SVÄTÝ OTEC JÁN PAVOL II.

POSVÄTÍ

15. SEPTIMBRA 1984 SLOVENSKÚ KATEDRÁLU V KANADE

V dejinách nášho národa sú udalosti, ktoré sa veľmi hlboko vryli do jeho srdca a svedomia a nezmazateľným spôsobom poznačili samotný zmysel jeho existencie.

Počas svojej cesty v Kanade navštívi Svätý Otec tiež Toronto a tu 15. septembra 1984 posväť katedrálny chrám Prenebrania Pána, biskupského sídla slovenskej gréckokatolíckej diecézy sv. Cyrila a Metoda. Bude to nielen významná národná návšteva Slovákov ako pospolitosti, ale aj historický prvý slovenský chrám, ktorý posväť pápež. V tom je užasný význam tejto udalosti a ďalšie potvrdenie osobitného vzťahu Svätého Otca k nám.

Ďalšou pozoruhodnou okolnosťou je tá skutočnosť, že pápežská návšteva Slovákov a posvätenie katedrály, sa uskutoční práve na sviatok Sedembolestnej Panny Márie, patrónky slovenského národa.

Z TEOLÓGIE ZASVÄTENIA

V každom čísle NASu uverejňujeme článok s mariánskou tematikou, aby sme tak prispeli k príprave zasvätenia Slovenska jeho Patronke, Sedembolestnej Panne Márii. Týmto článkom sa chceme pozrieť na zasvätenie z teologického hľadiska.

Zasvätením vždy rozumieme zasvätenie Bohu.

Zasvätiť Bohu možno vec /napr. kostol, omšový kalich.../ alebo človeka. V našom prípade ide o zasvätenie človeka. Človeka môže zasvätiť Bohu iný človek alebo sa človek môže zasvätiť Bohu sám.

Pod I. prípad patrí

- 1/ základné zasvätenie človeka Bohu sv. krstom, v ktorom sa človek dáva Bohu, dáva súhlas svojho rozumu Božiemu zjaveniu vierou a svojej vôle poslušnosťou Božím príkazom. Lepšie povedané, prijíma Božiu ponuku a jeho dar nadprirodzeného života, stáva sa Božím dieťaťom, údom mystického Kristovho Tela - Cirkvi. Pokrstenie riadne vykonáva /aspoň/ diakon, výnimočne ktokoľvek.
- 2/ Zasvätenie pokrsteného muža Bohu pre špeciálnu službu Božiemu ľudu. Ide o vysviacku za diakona, kňaza alebo biskupa. Túto vysviacku môže udeliť iba biskup. Obe tieto zasvätenia sú sviatosti. Prvé zasvätenie človeka Bohu - krst - predstavuje najväčšiu zmenu. Pápež Pius XII. to vyjadril slovami: "Najväčší deň v živote pápeža bol deň jeho krstu".

Pod II. prípad, kedy sa človek sám zasväcuje Bohu, patrí

- 3/ zasvätenie sa Bohu sľubmi k nasledovaniu evanjeliových rád- k radikálnejšej chudobe, čistote a poslušnosti. Zloží tie- to sľuby je úkon bohopocty /podľa 2. božieho prikázania/.
- 4/ Zasvätenie sa Bohu zo zbožnosti - ako úkon osobného duchov- ného života, a to buď priamo /Bohu/ alebo nepriamo /o z Pannu Máriu/.

Toto posledné je náš prípad - i keď také zasvätenie vyslovuje cirkevný predstaviteľ, predpokladá sa, že ho vyslovuje menom skupiny ľudí, ktorí sa chcú zasvätiť Panne Márii /presne vzaté, jej prostredníctvom Bohu/.

V ďalšom si povieme /preberáme z Obežníka pražského arcibiskupstva, že také zasvätenie zo zbožnosti je v Cirkvi legi-

- a/ tímne - Cirkev to robila a robí,
- b/ aký hlbší význam má zasvätenie zo zbožnosti,
- c/ že také zasvätenie je vhodné

- a/ Zasvätenie zo zbožnosti sa začalo robiť individuálne i kolek- tívne od 16. storočia. V 19. stor. sa veľmi rozšírilo na úrov- ni farností, diecéz, národov i celého sveta - cez pápežov pri zvláštnych príležitostiach. Napríklad :

Lev XIII. zasvätil svet na predele storočí Božkému Srdcu Ježišovmu, Pius X. ustanovil obnovovanie tohto zasvätenia každý rok na sviatok Srdca Ježišovho, Pius XI. pripojil obnovu zasvätenia na sviatok Krista-Kráľa, Pius XII. zasvätil 31.10 a 8.12.1942 celý svet a Cirkev Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie. Cieľom bol pokoj v spravodlivosti a láske na celom svete. V našej vlasti sme toto zasvätenie vykoralí po II. svetovej vojne.

Pavol VI. toto zasvätenie pripomenul na konci 3. sessie 2.vatikánskeho koncilu r. 1964 a v záverečnej modlitbe k Matke Cirkvi jej "zveril celé ľudské pokolenie".

Ján Pavol II. obnovil akt zasvätenia Pia XII. na sviatok Zvestovania Pána 25. 3. 1984 vo výročný deň otvorenia mimoriadneho roku Vykúpenia. Urobil to modlitbou, ktorou oslovil 13.5.1983 Pannu Máriu pri svojej púti vo Fatime na poďakovanie za uzdravenie po atentáte 13.5.1982. Vo svojom liste z 8.12.1983, adresovanom biskupom celého sveta, ich žiada, aby sa k jeho aktu zasvätenia pripojili na úrovni biskupstiev resp. národov. U nás sa to doteraz neurobilo, čiže je to aktuálna úloha. Z týchto príkladov vyplýva, že legitimita zasvätenia zo zbožnosti súkromnej i spoločnej je v Cirkvi mimo diskusie.

b/ Význam zasvätenia zo zbožnosti.

Na prvý pohľad zasvätenie zo zbožnosti je darovanie sa osobe, komunity, Cirkvi, sveta Bohu. Ale v skutočnosti ide o uznanie Božieho vyvolania ! Boh p r v ý volá ku vstupu do spoločenstva lásky. S v ä t ý Boh z iniciatívy lásky z a s v ä c u j e si ľudí, nie ako jednotlivcov a bez vzájomného vzťahu, ale vytvára z nich jeden ľud, spoločenstvo, ktoré ho uznáva a verne nasleduje /Lumen gentium 8/. Prične vzaté, zasvätenie predpokladá osobný Boží úkon, ktorý zmluvou o spoločenstve robí z Izraela "ľud zasvätený Pánovi" /Dt 7,6/ a z tých, čo boli posvätení Kristovou krvou, robí "vyvolaný rod, kráľovstvo kňazov, svätý národ, ľud na vykúpenie, aby ste rozhlásili slávne skutky Toho, ktorý vás povolal z tmy do svojho predivného svetla" /1 Pt 2,9/

Toto zasvätenie chce Otec, uskutočňuje sa v Kristovi a skrze Neho a je darom Ducha Svätého, má teda trinitárnu dimenziu, je dielom všetkých troch osôb a je uznaním ich spásnosného pôsobenia. Môže sa obracať ku každej z božských osôb, ale i keď sa obracia na Pannu Máriu, ako úkon bohopocty smeruje k Bohu a jeho oslave.

Zasvätenie sa uskutočňuje službou Cirkvi. Cirkev zasväcuje Bohu ľudí bez rasovej a inej diskriminácie, a to prostredníctvom sviatostí, najmä kresťu a eucharistie, aby tvorili "duchovný chrám a sväté kňazstvo" /AA 3/. Pri zasvätení liturgicko-sviatostnou službou Cirkvi Boh dáva reálnu účasť na svojej svätosti členom Božieho ľudu a oni sú takto vo viere a láske z a s v ä c e n í jeho službe.

Každé iné zasvätenie - sviatostné aj zo zbožnosti - musí sa chápať vo svetle Božej iniciatívy a prvého, základného zasvätenia pri kresťte. Je uznaním daru Boha, ktorý dáva ľuďom účasť na svojom živote. Je to príľnutie k tajomstvu milosti, ktoré sa realizovalo pri kresťte, je to preto aj obnovené prijatie Božieho plánu spásy aj záväzku, že človek bude žiť podľa kresťanskej viery : bude prehĺbovať kresťtú milosť, bude načúvať Božiemu slovu, ktoré

sa od krstu stalo jedinou životnou normou, bude nezištne slúžiť bratom a sestrám, pretože Kristovi učeníci sa požívajú podľa vzájomnej lásky.

Úcta k Panne Márii - ako výstižne píše Pavol VI. v exhorte *Marialis cultus* - je v riečišti jedinej kresťanskej bohopocty, ktorá "má pôvod aj účinnosť od Krista, v Kristovi nachádza svoje dokonalé vyjadrenie a skrze Krista v Duchu Svätom vedie k Otcovi". Úcta k Panne Márii je "kvalifikujúci prvok pravej zbožnosti Cirkvi"! Jedinečná úcta k nej je dôsledkom jej jedinečného miesta v Božom pláne spásy ako svätej Matky a Spoluvykupiteľky, t.j. jedinečnej spolupracovníčky, neodlučiteľnej od Krista od nánenského počatia až do jeho smrti /LG 61/.

Zasvätiť sa Panne Márii znamená uznať jej dôverné spojenie s tajomstvom spásy ako Matky Božej a s tajomstvom jej materskej spolupráce na novom narodení a výchove veriacich /LG 62/. Kto sa zasväcuje Panne Márii, zaväzuje sa, že bude nasledovať jej dokonalé spojenie s Bohom, pobožnú poslušnosť v prijatí vôle Otca skrze verné prijatie Božieho slova.

c/ Vhodnosť zasvätenia zo zbožnosti.

Kresťanský život znamená vernosť krstnému povolaniu. Všetko, čo podporuje užšie spojenie s Kristom a s ľudom jemu zasväteným, rozvíja krstnú milosť. Táto vernosť krstnému povolaniu sa často obnovuje počas slávania Kristových tajomstiev v liturgickom roku, napr. v Kréde nedeľnej omše, v noci Bielej soboty, pri krsťoch, birmovaní, rehoľných sľuboch, posväteniach viatiku.

Na osobnej úrovni najlepším spôsobom zasvätenia je obnova krstného sľubu. Táto pobožnosť treba podporovať. Ale aj iné osobné zasvätenia sú oprávnené a duchovne užitočné, napr. zasvätenia božským Osobám - Kristovi, Božskému Srdcu Ježišovmu, ale aj Panne Márii, Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie. Zasvätenie Srdcu Pána alebo Márie majú za cieľ samotnú osobu Kristovu alebo Máriinu.

Na verejnej spoločenskej úrovni: plný zmysel má zasvätenie tam, kde si ho uvedomelo želá čo najväčší počet členov toho spoločenstva. Napr. zasvätenie Cirkvi je žiaduce a účinné vtedy, keď sa uskutoční taká príprava všetkých veriacich, že zasvätenie berú za svoje, t.j. myslou aj srdcom sa zjednocujú so spoločným a verejným zasvätením. Podobná situácia je pri zasvätení rodiny, farnosti, diecézy...

Zasvätenie predpokladá uvedomelý, chcený záväzok. Ten zaručuje, že zasvätenie sa stane životným programom celého spoločenstva, nielen verbálnym a pomimutelným úkonom zbožnosti.

Všetky pobožnosti - podobne ako celá liturgia - smerujú k jedinému cieľu: aby kresťan bol menom aj životom vždy viac Božím dieťaťom a "obetou živou, svätou a Bohu milou" /Rim 12,1/.

V tomto svetle ďalej uvažujeme, akú formu a obsah by malo mať naše zasvätenie, aby sa týkalo každého z nás osobne, ale aj nás spoločne, všetkého ľudu Božieho v našom národe, aby bolo

výrazom potrieb, bolestí, našich hriechov aj národných chýb, úsilia o obrátenie, pokánie a svätosť, a konečne výrazom nádeje a dôvery v Boha o ochranu Panny Márie pre nás aj nasledujúce generácie v treťom kresťanskom tisícročí.

SVEDECTVÁ NIEKTORÝCH ĽUDÍ ZASVÄTENÝCH SIEDMBOLESTNEJ PANNE MÁRII

Zasvätila som sa Matke Božej i s manželom a niektorými našimi známymi rodinami už dávnejšie na pútnickom mieste nám najbližšom. Ale obnovila som jej svoje zasvätenie i v Šaštíne, lebo tu zvoláva svoje deti z celého národa. Myslím si, že zasvätenie národa musíme začať každý od seba

/matka 4 detí/

"Duch Svätý splodí Ježiša len tam, kde nájde Pannu Máriu" /sv. Ľudovít Grignon de Monfort/.

Prečo by ľudia hľadajúci Ježiša teda mali túto osvedčenú a hádam najsprávnejšiu cestu prehliadať a obchádzať ?!

/bohoslovci/

... k tej poznámke o mne, že som celý Máriin... Chcel by som byť celý Máriin. Modlím sa za to.

/z listu vojaka/

Moje zasvätenie sa Panne Márii a jej Nepoškvrnenému Srdcu znamenalo pre mňa ani nie viac modlitby k nej, hoci iste veľa by mi i tá dala. Lež pobáda ma intenzívnejšiemu rozjímaniu o jej živote a k hľadaniu jej konkrétneho miesta a zástoja v mojom, v našom živote. Toto zasvätenie ma viedlo a vedie k hľadaniu Márie v svojom okolí, v ženách a v ich problémoch a samozrejme v poslednom rade v mojej mamičke.

/25 ročný ošetrovateľ/

Matka sa stará o svoje dieťa oveľa skôr, než ju nemluvňa pozná, než ju vôbec vníma, skôr než ju dieťa proší a i po tom všetkom skôr, než je vďačné... Sama som skúsila, že takouto naozajstnou matkou je aj Mária.

Bola pri mne skôr, než som ju vnímala, než som ju pochopila a uznala. Konala v mojom živote a nemohla čakať uznanie, aspoň nie také, aké by si bola zaslúžila. Lebo som ani nevedela, že to má ona pomáha.

/40 ročná žena/

Keď sme sa blížili k Šaštínu, niekto spomenul príbeh pani Angeliky, ktorý bol na začiatku úcty Bolestnej Matky na tomto mieste. Niektorí z nás tento príbeh počuli prvý raz.

Zaujímavé, ako Boh použije taký vlastne celkom súkromný príbeh. Keď zbožná žena spojila svoje utrpenie s utrpením Matky Božej, stalo sa to prameňom mnohých milostí.

Pomysleli sme si: Kiež i naše zasvätenie, keď pripojíme k utrpeniu Bolestnej Matky svoje bolesti i starosti života, najmä však príkorie, ktoré práve niektorí, čo s nami idú, znášajú pre Krista - kiež je i toto prameňom milosti a vnútornej sily v budúcnosti.

/skupina mladých ľudí/

Účinok zasvätenia sme mali možnosť vidieť v čase levočského odpustu na Mariánkej hore. Obnovili sme tam svoje zasvätenie krížu a Márii. Slová zasvätenia pred 35 rokmi sú aktuálne i dnes. Tí, čo tu stáli vtedy, mali pri nich srdcia plné neistoty do budúcnosti. Ochoťní pre vieru i trpieť zasvätili sa krížu a pod ochranu Márie. A dnes - z tých odhadovaných stotisíc prítomných prevažná väčšina sú ľudia o dve generácie mladší - a sú tu, s živou vierou v srdci. Desiatitisíce mladých berú tie slová opäť za svoje. Kríž a Mária sú zárukou i do budúcnosti.

/Levoča 1984/

PIUS XII. A II. SVETOVÁ VOJNA

V parížskom katolíckom týždenníku "Panorama aujourd'hui" bola uverejnená recenzia knihy Jean Chéliniho "Cirkev za Pia XII". Prinášame z nej skrátenú časť, ktorá sa týka obdobia II. svetovej vojny.

Prečo Pius XII. neodsúdil verejne Hitlera, ani mučeníctvo Poliakov, ani vavražďovanie Židov,

20. júla 1935 kardinal Pacelli /neskorší Pius XII/ podpisuje ako štátny sekretár Pia XI. konkordát s hitlerovským Nemeckom. Vyplýva to z nevedomosti o nacizme alebo dokonca z tajného sympatizovania s ním?

Nie, bola to viera právnika: "Pius XI. aj kard. Pacelli chápu tento konkordát ako jediný legálny prostriedok, slúžiaci ochrane cirkvi pred nacistickým ohrozením". Podobný postoj reprezentujú nemeckí katolícki biskupi.

Na celom svete aj tak zostáva tento konkordát posudzovaný ako druh uznania hitlerovského Nemecka.

Tento jednostranný pohľad nie je pravdivý už aj preto, že práve kard. Pacelli bol v r. 1937 autorom encykliky Pia XI. "Mit brennender Sorge" v ktorej bol nacizmus dôrazne odsúdený.

Pacelli ju prikázal čítať na Kvetnú nedeľu vo všetkých kostoloch Nemecka, čo vyvolalo vtedy ostrú reakciu Hitlera.

Keď 2. marca 1939 Pacelli ako 63 ročný zostáva zvolený za pápeža, je si veľmi dobre vedomý škodlivosti nacizmu, ale je rovnako osobou, ktorá má rád a si váži Nemecko a Nemcov.

Bol nunciom v Mníchove a potom v Berlíne, získal si popularitu v tomto kraji, ktorý preňho zosobňoval poriadok a súlad.

Keď vypukla II. svetová vojna, podobne ako Benedikt XV. v r. 1914, nachádza sa Pius XII. v situácii pápeža obkoleseného kresťanskými národmi, ktoré vedú medzi sebou vojnu a žiadajú ho, aby bol ich otcom.

1. septembra 1939, keď Hitler napadol Poľsko, veľvyslanci Francúzska a Anglicka prichádzajú k pápežovi a prosia ho, aby verejne odsúdil agresiu.

Pius XII. odmieta zaujatie takéhoto stanoviska, rozhodol sa totiž pre vlastnú líniu postupovania: neodsúdiť tyranov, ale čo možno najviac pomáhať obetiam.

Počas poľskej tragédie pribúdali rozhorčené žaloby do Vatikánu: "Kostoly - píše poľský biskup - sú zneuctované a zotvárané, stovky zabitých, nevinní rukojemníci sú vraždení, národ zbavený všetkého zomiera hladom. A pápež mlčí!"

Podobné protesty sa dotýkajú mučeníctva Židov, podobné apely vo Vatikáne, podobné mlčanie a odizolovanie sa v neutrálnosť v mene politiky, ktorá má rovnako svoje opodstatnenie.

Po prvé, verejné odsúdenie mohlo pohoršiť situáciu katolíkov. Po druhé, neutrálnosť chránila pápeža v jeho tajnej činnosti. Tak napr. v septembri 1941 Pius XII. nabáda amerických katolíkov pre podporu politiky Roosevelta, ktorý chce pomôcť Rusom vo vojne s Nemcami. Akcie pomoci všetkým väznom a utečencom, hľadanie straterých a zachraňovanie čo najväčšieho počtu Židov sú neodskriepiteľné fakty tejto druhej stránky pápežovho postoja. Ako sa v tom čase chovala katolícka Európa?

Jean Chelini venuje dve rozsiahle kapitoly odporu nemeckých a francúzskych katolíkov. Možno aj preto, že dodnes sa mlčí o mnohých autentických mučeníkoch pre vieru z týchto krajín - hovorí sa väčšinou len o beatifikácii Edmunda Micheleta a Marcela Callo.

Treba však hovoriť aj o druhej stránke vtedajšej francúzskej Cirkvi - o mlčaní biskupov. Okrem kardinála Saliege a kard. Gerlier biskupi mlčali. Boli ovládnutí myšlienkou poslušnosti voči vtedajšiemu poriadku vo vnútri krajiny, báli sa rozštiepenia Francúzov a násilností a rovnako sa obávali pohybu "dola" v radoch odporu.

Chelini dostal povolenie zverejniť doteraz nepublikovaný dokument-list pátra de Lubac svojim predstaviteľom z 15.4.1941. Podľa neho postoj vtedajšieho episkopátu vo Francúzku je asi najskľučujúcejší príklad mlčania a apatie predstaviteľov francúzskej Cirkvi voči prenasledovaniu Židov.

Pater de Lubac v liste ďalej píše, že táto pasivita kléru bude mať za následok, že "vo vedomí ľudí vyrastie dojem o poddaní sa katolicizmu voči strašným otrasom, ktoré sa udiali vo svete." Chelini sa v tejto časti popri iných krajinách dotýka niektorých problémov Slovenského štátu a tiež Chorvátskeho štátu.

DOKUMENT FRANCÚZSKYCH BISKUPOV O MIŘI

Francúzska biskupská konferencia vydala v Lurdoch dokument o mierě. Aj keď dátum jeho zverejnenia je už niekoľko mesiacov starý, prinášame z neho hlavné myšlienky:

"Vo vzduchu cítiť nový Mríchov" - povedal Jacques Julien, biskup z Bovais, keď odovzdával prehlásenie francúzskych biskupov, schválené 93 proti 2 hlasom, svetovej verejnosti. Cirkev vo Francúzku si zobrala k srdcu lekciu katastrofálnej politiky ústupkov, ktorú kedysi praktizoval Paríž a Londýn voči Hitlerovi.

Pred II. sv. vojnou francúzsky premiér Daladier a anglický predseda vlády Chamberlain sa domnievali, že pre zachovanie mieru je potrebné Hitlerovi maximálne vyjsť v ústrety. Po návrate z Mníchova boli obaja oslavovaní svetovou verejnosťou ako záchrancovia mieru, zatiaľ čo Hitler už pripravoval úplnú likvidáciu Československa a vpád do Poľska, ktorý až potom svetu definitívne otvoril oči. Biskupi poukazujú na túto históriu, ktorá nás učí - zdôraznili, že jednostranná rezignácia na obranu a odpor je útočníkom chápaná ako znak slabosti a je pre neho výzvou k politickému vydieraniu.

Vyhlásenie biskupov s neobyčajnou jasnosťou potvrdzuje skutočnosť, že pacifizmus nenašiel ohlas ani u francúzskej verejnosti a tým menej u francúzskej Cirkvi. Francúzsko disponuje už viac ako 20 rokov vlastnými atomovými zbraňami na obranu svojej krajiny a biskupi sa zhodujú s predstaviteľmi všetkých strán v názore, že atomové vyzbrojenie je celkom legítimný prostriedok na zabránenie vojny.

"V tejto extrémnej a priam zúfalej situácii, keď sa má človek rozhodnúť medzi vojnou a otroctvom tzv. Gulagom alebo finlandizáciou svojej krajiny, je hrozba nukleárnou odvetou menším zlom".

Biskupi varujú pred tým "stotožňovať v mravnom hodnotení hrozbu atomovými zbraňami s ich použitím" a zdôrazňujú, že mieru sa najlepšie poslúži, keď sa potenciálnemu útočníkovi jasne postaví pred oči, aké riziká sú pre neho s prípadným útokom spojené. Súčasný stav - napriek tomu, že sa nebojuje - nemožno nazvať mierom. V situácii násillia a strechu, v ktorom sa svet nachádza, je povinnosťou zabrániť pokusom o vydieranie, namiereným proti vlastnej krajine.

Dobrovoľne sa vzdať obrany a útočníkovi nastaviť i druhú tvár, je možné iba ako mravné rozhodnutie jednotlivca. Nemôže byť však smernicou konania pre politika, ktorý zodpovedá za osud miliónov.

Pochopiteľne, že i francúzski biskupi označujú závoď v zbrojení za šílenstvo a mrhanie peniazmi. Ich výzva, dospieť od dnešného štádia ozbrojeného čakania ku skutočnému mieru sa však v tomto ohľade radikálne odlišuje od vyhlásenia amerických biskupov, ktorí sa obmedzili iba na zavrhnutie atomových zbraní a nechali úplne bokom spoluzodpovednosť Spojených štátov za mier vo svete.

Posolstvo francúzskych biskupov vrcholí vo výzve k vybudovaniu takého mieru, ktorý si toto meno naozaj zasluhuje. Ten ale nie je možný bez veľkých kresťanských hodnôt, ako sú pravda, sloboda, spravodlivosť a solidarita.

ZA JANKOM SILANOM

Nedávno zomrel vo veku 71 rokov jeden z najväčších slovenských katolíckych básnikov, kňaz Ján Ďurka - Silan. Pochovaný bol na cintoríne vo Važci.

Janko Silan ako básnik patril do tzv. Katolíckej moderny. Významom a váhou prevýšil Harantu i Hlbinu a stal sa takmer svedomím národa. Pochádzal zo slovenskej dediny a patril k najchudobnejším z chudobných. Zostal ním cez celý život.

Po študentskej zbierke básni z r. 1936 vydal ďalšie zbierky: Rebrík do neba /1939/, Kým nebudeme doma /1943/, Slávme to spoločne, Piesne z Javoriny /1943/, Piesne zo Ždiaru /1947/, Úbohá duša na zemi /1948/. Poslednú obsažnú zbierku mal pripravenú ako zhrnutie tridsaťročných plodov života. Dal jej názov "Katolícke piesne z Važca". Okrem toho písal ešte prózu "Môj zemepis", v ktorom chcel zachytiť svoj život spätne podľa pôsobísk, kde žil a pracoval počnúc od Važca späť do Ždiaru a Javoriny, do Spišskej Kapituly a Nitry, až do rodného Sila.

Janko Silan mal dušu hĺbavú a žil poväčšine v ústraní v okrajových alebo malých farnostiach ako kňaz. Nebolo ho počuť vo verejnom živote. Keď však prehovoril alebo keď vystúpil, nebol to bojazlivý samotár a bezradný pevec kvetov a trilkovania. Janko Silan bol už muž a bol kňaz, ktorý vedel, čomu žije a čomu slúži. V "mlčaní zosilnel mi hlas" - napísal už v zbierke Rebrík do neba. A platilo to potom o celom jeho ďalšom živote.

V poézii jednoduchý ako priehľadná pramenitá voda, Janko Silan chcel slúžiť životu v celom rozpätí od narodenia po hrob, od danej chvíle po večnosť. Ku všetkému pozorný, ospevoval kvet i prácu, radosť i utrpenie, pevnosť i obetu. Ale neustrácal sa v chaos - všetko má slúžiť na slávu Božiu. Miera oslavy Božej je dobrou mierou života! Tráva to robí, vie to aj kvet. S človekom je to ťažšie: "Závidím mladšej, sviežej tráve, ony to vedie už tým, že rastú, v rozvoji svojom verne spievajú. No srdce ľudské..."

Sám chcel rásť ako klas pre žatvu, ako snop obilia: "Tys moje polie, ja som pšenica... Co zrn zasiatych raz vzíde, chce tvoju slávu hlásať a tvoje meno skryté..." Završí sa to až vtedy, keď ho anjeli raz zviažu v snopy a poskladajú v kríž..." - To bolo vyznanie viery Janka Silana. A to bol aj jeho životný program, ktorého sa držal - životné Krédo: "Môj Bože, nedaj mi ni slávu, ni bohatstvá, ni dlhé dni. To vedie iba na popravu, ško - dlivé v ten deň posledný. Ale mi daj len múdrosť pravú a srdcu káž: Už zabudni tú márnivosť mútnosť dravú. Keď ináč nie, nuž agnúť mi slobodu duše nad ľuďmi". Janko Silan bol dobre pripravený žiť, nie ako zbabelec, lež ako muž: "A na seba už nemysliet... a večnú vďaku tvojmu menu kdekoľvek odovzdane pieť za to, čo prišlo žiť a mrieť".

To nebola rezignácia. To neznamenalalo pre Janka Silana len najako prežiť. To bol postoj muža, pripraveného na boj i na utrpenie, ale brániť hodnoty života, brániť človeka, chrániť národ. Keby bolo Slovensko malo viac a mnoho takýchto mužov, ktorí neuhýbajú a ktorí nemyslia na seba, lež na druhých! "Už nemať žiadnej vlastnej prosby... Veď stačí nám žiť iba o chleba a o vode a spávať bez poďušky na bukovej lavici, len nech tí druhí majú šťastie...". A aké je to vždy pevné, tak je to vždy u Janka Silana aj pokorné. Nijaká veľkohubosť, nijaké siláctvo, lež vernosť. S očami sklopenými pôjdem sám. Daj pozor, duša na tú uzulinkú cestu, tú trnistú a skľnú k nebesám, ktorou sa kráča slobodne, ale nie z tre - ste.

Janko Silan učil vďačnosti za život a zodpovednosti zaň. On, takmer slepý básnik /už r. 1943 mal dvadsať dva dioptrií/, nikdy nereptal na život, ani nikdy nekapituloval. Život bol pre neho príliš veľký dar, aby si robil v ňom nároky. Slabé oči ? "Aj bez očí sa môže každý dívať... jak aj bez uší čuť môže jasne, ako aj bez úst spievať..." Svet má toľko úst, "lež láskavého spevu niet", má toľko očí "no sta netopiere ľudia sa strkajú do seba, do vecí a blúdia a rujú sa a kľbčia sa a ktovie, kam sa rútia". Srdce je viac než oči a sluch ! "No mne je dobre tu a mať len jedno : ducha, nuž srdce, ktoré dobre vidí, lebo búcha v ňom vrelá krv a vrelý cit a um a hlasy tej lásky, ktorú ani smrťka nezahasí... Blízkosť dá len srdce, oči nenahradia. "Oči sa zatvorením otvoria a všetky taje vidia..."

Janko Silan vedel žiť ! Jeho poézia je ovocie jeho života. Je viac než všetky experimenty, naučené heslá a lesklé sklíčka, ktorými šperkovali iní básnici svoje verše, aby šli na predaj, Janko Silan nemohol vydať za tridsať rokov nijakú zbierku básní. Ale nebol nešťastný ! Ako to len písal v Piesnách zo Ždiaru ! "Kto ma sem poslal, komu poďakovať za ten dar, že ja, čo nemám ani domu ani osla, tu práve kraľujem... Nazvime toto všetko : "Ždiar". V prvom rade o ňom platilo, čo vyjadril vo verši : "Zohatli ste v útrapách a krajšie kvitnete !"

Kto dával srdcu básnika toľkú silu a pevnosť, že sa nikdy nevzdával, lež ako "sokol túžil vždy po boji" ? Bol muž a kňaz v najsilnejšom zmysle slova - zakotvený v Bohu, srdcom pri Bohu, nohami na zemi. "Najkrajší pohľad z fary, je veža, pohľad na teba. Keď túžim po oltári, už iné duši netreba..." Z oltára pramenila jeho sila, vernosť a dôvera, jeho pevnosť a bojovnosť v obrane života. "Na staré schody padajú bozkv chodidiel. To stúpa noha len ? To stúpa duša aj !" - V Óde na vežu to Janko Silan dopovedal: "Vo výške čnie len kríž. Nadšenie ... Pri tebe tak rád by som ležal po boji. Najvyššia láska, láska svieža, ktože nám srdce rozdvojí ?"

Ako hlboko zapustil Janko Silan svoje duchovné korene ! Nevyrátil sa. Pochopil to, čo iní nechápali a stroskotali. Pochopil múdrosť a silu viery, o ktorej napísal: "Bez teba cit aj rozum hlúpe sú a neosožia. Bez teba neobstoja nikto z nás". Preto Janko Silan objímal dedičstvo otcov, tisícročnú vieru a Cirkev až po vierozvestcov Cyrila a Metoda. "Ó, múdrosť viery ! Filozof Cyril-Konštantín, aj cez jedenásť storočí ja ti chcem hľadiť rovno do očí, od teba chcem sa učiť jak Tvoj syn, ktorý na smrť tu časnú čaká. Daj nech je taká, jak život môj - sladká. Ako boj. Lásky boj... Len slovko utrús, slovko jediné ! A bude jasno v celej otčine".

Lásky boj ! Užil ho dosýta. Svoj vlastný i boje iných, ktoré spolu s nimi prežíval. Ale bol neohrozený. Žil z pravdy pre pravdu - a preto bol odvážny. "Čím menej pravdy, tým väčší strach" napísal v jednej poéme. V tej istej poéme povedal : "Jak smrť, je úsudok môj bezpečný. Každý si myslí, že mám pamäť krátku. No ja si myslím: Kto bojuje, ten nereční". Na odraz hrdého muža, ktorý ho pokoroval, napísal: "Ja vám to dokazovať nebudem, každý rok nám to opakuje zem, že je len jeseň jasná. A my sme dávno v jeseni, neväznení i väznení, a my sme k hrobu nesení, a my sme k hrobu nesení pod tónu briezky".

Janko Silan vedel, čomu žije. Poézia nebola pre neho hra, lež vážna vec života. ňou vyjadroval všetko, čo cítil, ňou povzbudzoval a dvíhal. "Sloboda knaza v okováči je ešte vlastne slobodou ? ... Hrdlo mu dobre zvierá strach ... Necúvať, lež stáť na horách! Tu stáť je našou úlohou." V básni "Cirkev u nás" to vyjadril o celej Cirkvi: "Je plná slávy jak plná utrpenia. Dnes bez oslavy, dnes priam hanobená ... stojí tu nezlomená ... Jas Boží pravý sviatí z jej pokorenia."

Janko Silan prežíval všetko toto pokorenie srdcom básnika: "Tak ešte nebolelo srdce, čo vždy sa chvelo, tak ešte netrpelo čelo a celé telo, tak ešte neplakala duša, čo vždy len lkala..." - Dôvodov pre tento nárek bolo dosť a dosť. Janko Silan niektoré z nich vyjadril. "Padajú kňazi ako orechy: kto ich len zdravých pozbiera ? Ó, Duchu Svätý, Duchu potechy, ktože im, ktože slzy postiera, keď ráňajú ich ako orechy ?" A v básni "Hrdina Cirkvi" Janko Silan vyznal : "Chcem písať, ustavične chcem oplakať všetkých vás, ktorých už pohltila zem a zničil ostrý mráz. Ó, bratia moji, bratia tí, čo mreli za Cirkev v žalári, v zajatí, a nepoznali hnev, vám sláva buď, vám hrdinom !... Vy mučeníci drahí, vydržať, vydržať ! Bez stálej rovnováhy nemožno pokoj mať ... Trpíte bez obrany, no to je výchova. Nik vás už nezachráni, len Cirkev Kristova". - "Časy sú kruté, veď to vieme. Ale nás nútiť netreba: Slováci, slúžne, pomôžeme tak všetkým prísť raz do neba. Kto trpí, zanecháva stopy... Kto nemiluje, nepochopí... Taký je život. Padá zasa a mlčí láska zranená. No v tom je pravá naša krása, že vlečieme výš bremená a neplačeme, ak bolí, čo bolieť vlastne nemusí. Kto Boha nemá, vždy je holý a robí márne pokusy".

Dielo Janka Silana, podpreté jeho skromným, odriekavým životom knaza, naposledy cez tridsať rokov na chudobnučkú fare vo Važci, ale podpreté aj životom pevným, nepodplateným a húževnatým v oddanosti Bohu, Cirkvi a národu, je živým odkazom. Jeho zbierky, nevelké čo do rozsahu, mali by sa opisovať a stále čítať, ako živý podnet, najmä pre mladú generáciu. Mnohé jeho básne sú doslova piesne a čakajú, že ich niekto zhudobní, aby sme ich spievali. Jeho želaním bolo, aby vyšla jeho posledná zbierka, ovocie tridsiatich rokov, pod názvom "Katolícke piesne z Važca". Knižka básní, ktorá vyšla pod názvom "Ja som voda a iné verše", je len slabým výťahom z jeho zbierky. Dúfajme, že sa nájdú veľkorysí ľudia, ktorí vydajú úplné piesne z Važca ako pomník Jankovi Silanovi - pomník trvalý a živý, najmä pre mladšie generácie, ktoré budú nad jeho básnami meditovať.

DR. SILVESTER KRČMÉRY 60-ROČNÝ

MUDr. Silvester Krčméry sa narodil 5. augusta 1924 v Trnave, ale vyrástol v Banskej Bystrici, kde bol jeho otec riaditeľom mestskej elektrárne. V tomto meste vychodil gymnázium. Po maturite začal študovať na lekárskej fakulte v Bratislave. Počas bratislavských štúdií sa zoznamuje s viacerými ľuďmi, ktorí ovplyvnili celý jeho ďalší život.

Boli to najmä absolventi pápežského kolégia Rusikum, páter Dieška a páter Sesták, neskôr Vladimír Jukl a profesor Tomislav Kolakovič. Stretnutie s Kolakovičom bolo preňho osudové. V jeho prítomnosti prežil celý čas až dokiaľ tento muž musel rýchle opustiť republiku. Po vojne spolu s Juklom odišli do Prahy dokončiť štúdiá na Karlovu univerzitu.

V roku 1946 bol prvý krát zatknutý. Vyšetrovacia väzba trvala len krátko, ale už vtedy bezpečnosť používala pri výsluchoch fyzické násilie. Obvinený bol z nepriateľstva voči obnovenej republike. Po prepustení z väzenia dostal povolenie odísť do Francúzska, kde sa zapísal ako štipendista na univerzitu v Paríži. Praxoval na rôznych klinikách, odišiel na istý čas do Casablanky v Maroku, kde sa zameriaval na štúdium kožných chorôb. Vo Francúzku zažíva prvé dotyky s ekumenizmom.

V roku 1947 bol v Prahe promován na doktora medicíny. Po promócii odchádza pracovať do českého pohraničia do Krkonôš ako internista. Tu popri svojej lekárskej praxi chodí spolu s ďalšími mladými ľuďmi po dedinách do okolitých dedín a mestečiek. Po sv. omšiach tu nadväzovali kontakty s mladými ľuďmi, nosili im náboženskú literatúru, pozývali ich k sebe a pod. V Litoměřiciach vznikol vtedy tiež prvý ekumenický krúžok. Z pohraničia potom odchádza do Košíc na novo založenú lekársku fakultu. Stal sa tam asistentom prednostu kožnej kliniky. Pracoval na uzavretom oddelení ťažkých chorôb.

Koncom roku 1949 bol Dr. Krčméry povolaný do základnej vojenskej služby. Službu začal vo vojenskej nemocnici v Prahe, ale pretože na politickom školení ozval sa proti prvým cirkovým procesom, bol preložený ako vojenský lekár do Kurívod. V noci z 26. na 27. júla 1951 bol zatknutý Štátnou bezpečnosťou.

Nasleduje trojročná vyšetrovacia väzba, ktorú striedavo strávil v Brne, Banskej Bystrici a na Ruzyni v Prahe. Bol to 3 ročný pobyt vo vedecky prepracovaných mučlarniach. Z týchto 3 rokov 14 mesiacov strávil na samotke. Tu v týchto hrôzach sú jeho začiatky až četinskej dôvery v Pannu Máriu. 2 roky vyšetrovacej väzby Dr. Krčméry odmietal všetky obvinenia. Po 2 rokoch prestal hovoriť.

Zamýšľaný proces proti "špiónskej centrále Rusikum" sa však nekonal. Nieкто vyššie rozhodol, že vzhľadom k tomu, že bol Krčméry zatknutý ako vojak, bude ho súdiť vojenský súd. Súd sa konal 24. júna 1954 na sviatok Jána Krstiteľa v Trenčíne. Rozsudok znel na 14 rokov väzenia v III. najťažšej nápravnej skupine. Kým vo vyšetrovacej väzbe mlčal, na súde Dr. Krčméry hovoril. Jeho záverečná reč trvala vyše 2 hodiny.

Vo väzení bol vyše 13 rokov. Vo výkone trestu prešiel najrôznejšími miestami: Mírov, Banáská Bystrica, Ostrov na Ohří, Prokop. Hneď na začiatku svojej väzenskej cesty obetoval všetko svoje utrpenie a keď treba i život za obrátenie Ruska a Číny. Vo väzení bolo neodcudziteľným kapitálom, že vedel naspamäť celé Jánovo evanjelium, 16 kapitol z Matúša, celé pasáže zo Skutkov apoštolských a niečo z apoštolských listov.

Vypisoval tu kapitoly z Písma a nechával ich kolovať po táboroch a väzniciach. Boli to nezabudnuteľné zážitky, keď spoluväzňom recitoval večer celé pasáže z tejto Knihy kníh. Samozrejme, že sám z toho žil.

Necelý rok pred vypršaním trestu Karlovarský okresný súd "vyhovrel žiadosti" vedenia tábora v Prokope a udelil Krčmérymu podmienene prepustenie. Krčméry odmietol toto rozhodnutie dôvodiac, že o nič nežiadal, a že nespĺňa podmienky predpokladané zákonom pre prepustenie, pretože sa nepolepšil a zostal taký, akým bol pri zatknutí. Žiadal revíziu procesu. Súd rozhodol rovnako ako pred rokmi, ale v opačnom zmysle. Prepustil podmienene Dr. Krčméryho na slobodu.

Ako 27-ročný išiel do väzenia, ako 40-ročný sa z neho vrátil. Bolo to v roku 1964. Odvtedy uplynulo 20 rokov. Za týchto 20 rokov, nezložený dlhoročným väzením, vykonal pre Cirkvi taký kus práce, že sa to neodvážime hodnotiť. Zhodnotí to raz história, alebo možno iba Boh.

Jeho Kalvária po roku 1964 samozrejme neskončila. Domové prehliadky, vyšetrovania, postihy v zamestnaní /medzičasom sa stal primárom Rtg. odd. v jednej nemocnici v Bratislave, ale neskôr ho tejto funkcie z politických dôvodov pozbavili/, odpočúvanie bytu, sledovanie ...

Ako gratulovať človeku, ktorého si tak vážime, ktorého máme tak veľmi radi a ktorému za veľa tak vďačíme ?

Ako vôbec pristúpiť k tejto neopakovateľnej generácii päťdesiatych rokov ?

Dá sa vôbec zmerať to, čo svojimi obetami a modlitbami priniesli nielen našej Cirkvi, ale vôbec duchovnému životu obidvoch našich národov ?

Dnes berieme akosi samozrejme, že ku nám stále prichádzajú noví a noví mladí ľudia a prejavujú taký úprimný záujem o kresťanstvo. Ale to nie je samozrejmosť a nie je to ani naša šikovnosť. Za tým stojí obrovský potenciál obetí a modlitieb, ktoré priniesli a stále prinášajú títo často len Bohu známi ľudia.

Drahý Silvo! Pri príležitosti Tvojej šesťdesiatky Ti úprimne ďakujeme za všetko, čo pre nás znamená. Nech Všemohúci, ktorý Ťa celým Tvojím životom tak mocne podporoval, zostane i naďalej Tvojim sprievodcom a nádejou !

LEVOČSKÁ BAZILIKA

Posvätná kongregácia pre sviatosti a Boží kult povýšila dekrétom z 26. januára 1984 kostol na Mariánskej hore pri Levoči, zasvätený tajomstvu Navštívenia Panny Márie na hodnosť "basilica minor" - "menšia bazilika."

Tento kostol je významným pútnickým miestom pre celé východné Slovensko. V posledných rokoch tam putovali poväčšine mladí ľudia v prvú nedeľu mesiaca júla.

Kostol bol viackrát prestavaný, naposledy v roku 1922. Dňa 2. júla 1922 za účasti veľkého množstva mariánskych ctiteľov veriacich z celého Slovenska, nedávno predtým vysvätený spišský biskup Ján Vojtaššák posvätil nový chrám. Od toho dňa sa stal nový kostol dôstojným stánkom milostivej sochy Panny Márie a strediskom mariánskej úcty celého kraja.

Kostol je novogotická stavba. Pozdĺžna loď je dlhá 24 metrov, križna 16 metrov. Výška kostola je 36 metrov. Nad kostolnou klenbou sa týči mohutná veža. Okrem tejto hlavnej veže je na streche kostola ešte 5 menších vežičiek.

Na hlavnom oltári novogotického štýlu je umiestnená socha Panny Márie. Popri nej sú umiestnené sochy sv. Anny a sv. Joachima. Socha Panny Márie pochádza z 2. polovice 14. storočia. Je to krásne gotické dielo. Sochu charakterizuje jemná línia a zduchovnený výraz. Je jednou z mála prípadov vrcholnej gotiky na Slovensku. Socha je vysoká 148 centimetrov. Na sviatok Navštívenia dňa 2. júla 1900 bola socha slávnostne korunovaná.

REHOLE NA SLOVENSKU

V e r b i s t i

Spoločnosť Božieho Slova (Verbi Divini) založil v roku 1875 Otec Arnold Jansen. Cieľom spoločnosti je hlásať Slovo Božie a to v prvom rade medzi pohanmi, preto sa spoločnosť takmer celkom venuje misiám v zámorských krajinách.

Prvý dom spoločnosti bol zriadený v Holandsku v meste Steylo.

Na Slovensko verbisti prišli v roku 1922, keď Otec Albert Florian sa usadil na fare v Maďuniciach u vtedajšieho farára Michala Bubniča /neskoršieho rožňavského biskupa od r. 1923/ s tým, aby tu zriadil administráciu kalendára a mesačníka, ktoré v slovenčine vydávala spoločnosť v Mödlingu.

V ďalšom období zásluhou biskupa Dr. Karola Kmečka sa verbisti usadili v Nitre na Kalvárii, kde dostali starodávny kláštor Matky Božej. Tu spoločnosť vybuďovala v roku 1928 veľký misijný dom.

Spišský biskup Ján Vojtaššák umožnil verbistom sa usadiť v Štavníku pri Poprade, kde si zriadili noviciát pre bratov laikov.

Za účinnej pomoci rožňavského biskupa Michala Bubniča sa usadili verbisti tiež vo Vidinej pri Lučenci.

L a z a r i s t i

Spoločnosť misijných kňazov založil sv. Vincent z Pauly /1630/. Ich cieľom je duševná spása chudobných a povznesenie kňazského stavu, preto robia misie najmä v krajoch, kde bol nedostatok kňazov.

Lazaristi sa veľmi rýchlo rozšírili po celom svete. Na Slovensko prišli v roku 1922. Pôsobili pri Ladcoch a v Banskej Bystrici.

R e h o l a M i l o s r d n ý c h B r a t o v

Reholu založil sv. Ján z Boha v roku 1540, keď v Španielsku v Granade zriadil prvý útulok pre chorých a opustených. Spoločnosť potvrdil Pius V. v roku 1572 a Pavol V. ju povýšil do radu rehoľníkov. Na Slovensku pôsobili v Bratislave, Skalici a v Spišskom Podhradí.

Uvedené rehole pôsobia vo svojej činnosti aj dnes.

ZO ZAHRANIČIA

R a k ú s k o

Misijné spoločenstvo pre dopravu MIVA slávi toho roku 35 rokov svojho trvania. Toto pomocné dielo rakúskej biskupskej konferencie dalo k dispozícii pre misie a vývojovú pomoc v Tretom svete viac ako 4 tisíc dopravných prostriedkov v hodnote asi 230 mil. šilingov.

Hlavným prameňom príjmov MIVA je trojkráťová akcia katolíckej mládeže, ktorej sa každoročne zúčastňuje viac ako 45 tisíc chlapcov a dievčat ako speváci s hviezdou. Tento zvuk, ktorý pochádza zo stredoveku obnovil kňaz Karl Kampfmüller. Už pri prvom "spievaní s hviezdou" mali speváci úspech.

Za 30 rokov zozbierali viac ako 128 mil. šilingov na 1500 misijných dopravných prostriedkov.

Ďalší pevný prameň je "Akcia sv. Krištova", ktorá sa koná v júli. Pod heslom "Za každý kilometer bez nehody jeden groš na misijné auto" len vlani bolo zozbieraných viac ako 14 mil. šilingov.

A R G E N T Í N A

Kardínal Juan, arcibiskup z Buenos Aires, zakázal kňazom a rehoľníkom akúkoľvek účasť v politických stranách a im podobných hnutiach. Kardínal pripomína, že riešenie politických otázok spadá do kompetencie laikov, naproti tomu kňaz má stáť nad stranami, pretože jeho služba nemôže byť oslabovaná straníckosťou, ktorá je samo o sebe nepodstatná.

Poslanie kňaza v súčasnom argentínskom politickom živote je, aby svetlom viery podnecoval všetkých k dobrému, aby pripomínal

jednotlivcom ich zodpovednosť pri riešení súčasných otázok a zároveň aby vytváral spoločenské ovzdušie, ktoré umožňuje bratskú svornosť a stretnutie.

J a p o n s k o

Dejiny japonskej katolíckej Cirkvi začínajú pôsobením sv. Františka Xaverského, ktorý sa v r. 1549 vylodil v Kogošime. V roku 1582 bolo v tejto krajine už 150 tisíc katolíkov. Od r. 1587 tu začína kruté prenasledovanie kresťanov. Napriek tomu sa kresťanstvo šírilo ďalej a v r. 1616 bolo v Japonsku už 1 mil. katolíkov. Z dôb prenasledovania je známe, že na vrcholku pri Nagasaki bolo ukrižovaných 26 kresťanov, medzi nimi 14 Japoncov. Misionárska činnosť mohla byť obnovená až po francúzsko - japonskom mieri v r. 1859. Je veľmi zaujímavé, že jeden misionár objavil v r. 1865 v jednej oblasti okolo tisíc katolíkov, ktorí napriek prenasledovaniu, bez knazov a bez akýchkoľvek pomoci zo zahraničia si zachovali vieru, ako ju prijali ich predkovia pred 200 rokmi. Kým uverili v pravosť misionárov, opatrným vypytovaním sa, zisťovali, či viera misionárov je pravá, či uctievali Pannu Máriu ako Matku Božiu a či je ich hlavou rímsky biskup.

V súčasnej dobe žije v Japonsku pol milióna katolíkov. Katolícka cirkev má veľké zásluhy na poli osvety a školstva. Spravuje 12 univerzít z nich najväčšia v Tokiu má 9 tisíc poslucháčov. V krajine sú 3 arcidiecézy a 13 diecéz. Každá z nich vydáva vlastný časopis. V Japonsku vychádza 17 katolíckych mesačníkov. Japonský rozhlas vysiela dva krát denne katolícke programy, televízia vysiela programy s katolíckou náboženskou tematikou 4 krát do týždňa. Potešujúce je, že v Japonsku sa rozvíjajú kontakty medzi katolíckmi a príslušníkmi iných vyznaní.

Z D O M O V A

- Na Slovensku začal vychádzať ďalší katolícky samizdatový časopis "Výber - z rozhlasových relácií a článkov z časopisov v zahraničí". Vychádza v rozsahu asi 70 strán. Prvé čísla nás potešili svojou kvalitou.

V súčasnosti na Slovensku vychádzajú pravidelne 4 katolícke samizdatové časopisy : Una sancta catholica - časopis pre knazov, Výber - časopis, ktorý prináša prebrané relácie a články z katolíckeho sveta, Serafínsky svet a Náboženstvo a súčasnosť /NaS/, ktorý sa snaží reflektovať súčasné problémy Cirkvi - najmä u nás.

- 8. júla t.r. sa konala na Veľhradě tradičná cyrilo-metodská púť. Celú slávnosť predsedal olomoucký biskup Vrána. Na veľhradskom nádvorí sa zhromaždilo asi 40 000 ľudí. V jednej chvíli sa prítomní začali potichu modliť za to, aby budúci rok navštívil našu krajinu Sv. Otec.

- 7. a 8. júla t.r. sa konala tradičná levočská púť. Informácie o nej sú už skoro každému známe. Zúčastnilo sa jej vyše 150 000 ľudí. Pri tejto príležitosti vyhlásil gen. vikár o. Garaj z povereňa Sv. Otca levočský pútnický kostol za menšiu baziliku. V ten istý deň t.j. 8. júla zakončil Sv. Otec svoj príhovor na Anjel Pána v Ríme po slovensky a hovoril práve o udalosti, ktorá prebieha v Levoči.

Nám prichodí už len s radosťou konštatovať, že Levoča sa stáva strediskom slovenských katolíkov - slovenskou Čenstochovou.

- 16. septembra t.r. bude v Šaštíne púť k Sedembolestnej Panne Márii, Patrónke slovenského národa.

Šaštínska bazilika je národnou svätynňou Slovákov. Veríme, že účasť na nej bude v tomto roku veľká.

- Dvaja katolícki laici z Bratislavy listom zo dňa 26.5.1984 upozornili šéfredaktora Katolíckych novín v Bratislave, že ak neprestane publikovať v KN články o organizácii Pacem in terris, podajú nanho trestnú obžalobu na príslušný cirkevný súd. Pretože publikovanie takýchto článkov pokračovalo ďalej, žaloba bola podaná najprv na cirkevný súd trnavskej arcidiecézy, odkiaľ bola postúpená na cirkevný súd do Nitry. Cirkevný súd v Nitre pod vedením Dr. Janagu žalobu zamietol ako neodôvodnenú. Žalobcovia sa odvolali na Najvyšší cirkevný súd do Ríma.

- V júli t.r. bolo v Bratislave ukončené vyšetrovanie s tromi mladými katíkmi A. Gabajom, T. Koncom a B. Borovským. Vo vyšetrovacej väzbe boli od 12.12.1983 najprv v Poľsku, potom v ČSSR. Všetci traja boli 31.7.1984 prepustení na slobodu. Teraz čakajú na súd, ktorý sa bude konať pravdepodobne niekde vo východoslovenskom kraji.

Obvinení sú z porušenia § 124 Trestného zákona

- V poslednom čase sa u nás veľa hovorí o možnosti pripojenia kat. Cirkvi k pravosláviiu.

Pozrime sa, ako asi celá záležitosť vyzerá. O tom, že štátna administratíva u nás by najradšej mala katolícku Cirkev odtrhnúť od Vatikánu, nieť pochyb.

V r. 1950 došlo na čele s vtedajším gen. tajomníkom KSČ R. Slánskym k prvému takémuto pokusu. Či nejaké násilné odtrhnutie v dnešnej medzinárodnej situácii prichádza do úvahy je otázna. Ale štátnej správe môže ísť zatiaľ o niečo iné:

Celá záležitosť o tom, že štát chce cez organizáciu Pacem in terris pripojiť našu Cirkev k pravosláviiu vznikla presne v deň, keď sa začali jednanja medzi našou delegáciou a Sv. Stolicou v Ríme. Na konci týždňa, keď jednanja skončili, objavil sa v Pravde úsmevný fejtón o tom, ako západné oznamovacie prostriedky znovu rozbehli jednu kampan- o spomínanom odtrhnutí.

Zásadná vec, ktorú naša delegácia v Ríme požadovala bolo zrušenie zákazu Pit. Až potom chce jednať o ďalších veciach. Nepochybujeme, že celú záležitosť s odtrhnutím vyvolala naša strana, ako psychologický nátlak na Rím v čase jednania.

Vyhlásenie, ktoré potom vydalo Pit je smiešne. Pit prehlasoval v nom svojom vernosť Rímu, ale pritom Sv. Stolicu vôbec neposlúcha.

Záležitosť s Pitom je omnoho vážnejšia, ako si mnohí z nás myslia. Tu ide principiálne o to, koho chceme dnes a aj v budúcnosti poslúchať Sv. Stolicu na čele s pápežom, alebo ateistický aparát. Ak štátna správa nadobudne duchovnú prevahu v našej Cirkvi nad Rímom, od morálneho odtrhnutia k skutočnému odtrhnutiu je už len krok. V tomto zmysle prežívame teraz skutočne historické chvíle.

- Príde k nám v r. 1985 Sv. Otec ? V r. 1969 bolo 1100 rokov od smrti sv. Cyrila. Sv. Cyril nám iste vtedy vyprosil okienko slobody. Z večera na ráno začali prúdiť vlaky s našimi pútnikmi do Ríma k pozostatkom sv. Cyrila. Mali sme vtedy priamo Sv. Otcom Pavlom VI. vyhradené prvé miesta na pápežských audienciách. Sv. Otec sa nám stále a stále osobitne prihováral. Koľko povzbudení sme si vtedy priniesli domov !

Sv. Metod bol našim prvým arcibiskupom a je pochovaný niekde tu na našom území. Teraz sa blíži 1100 rokov od jeho smrti. Nepochybujeme o tom, že nám vyprosí tiež zázrak - príchod Sv. Otca. Nám sa treba už len duchovne pripravovať na tieto dni - a ešte trochu trpezlivosti !

- Ako sme sa dozvedeli, poslednou žiadosťou básnika - kňaza Janka Silana bolo, aby bol pochovaný vedľa kostola vo Važci, kde bol od r. 1949 farárom. Jeho priatelia mu tam vykopali hrob, ale deň pred pohrebom prišiel príkaz z okresných orgánov v Liptovskom Mikuláši, že Janko Silan nemôže byť pochovaný vedľa kostola, ale iba na cintoríne. Kňazi, ktorí pohreb pripravovali museli príkaz splniť.

- Podľa správ z archeologických kruhov nedávno bol nájdený hrob sv. Metoda neďaleko Uherského Hradišťa. Štátne orgány nedovoľujú tento objav publikovať.

xxxxxx xxxxxx

Sedembolestná Panna Mária, Patrónka slovenského národa, oroduj
za nás !